[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1061: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 595

ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ

ਬਨਾਮ

ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ

(2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3295)

09 ਅਗਸਤ 2024

[ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ* ਅਤੇ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 17 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੇਜ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 45, ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਟ੍ਰਿਪਲ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਅਤੇ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 - ਐਸ.45 - ਕੋਡ ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-ਐਸ.439 - ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਫਰੇਮਿੰਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਈਡੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ - ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਤੀਜਾ ਦੌਰ ਹੈ - ਕੈਦ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ - ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ - ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 439 ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਅਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ:

ਸਥਿਤ: ਹਾਂ - ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45 - ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ।

---

* ਲੇਖਕ

ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ - ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ, ਲਗਭਗ 17 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੀਨਿਊ ਕਰਨ ਲਈ ਈਡੀ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 493 ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਦੂਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਈਡੀ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਦੋਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। [ਪਾਰਾ 37-39, 43, 49, 54, 58]

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ - ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਸਮੇਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ:

ਸਥਿਤ: ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਸਮੇਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 47]

ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ, ਜੇਲ੍ਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ, ਅਪਵਾਦ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ, ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਉੱਚ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਪਵਾਦ ਹੈ"। [ਪਰਾ 53]

ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.) - ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੈੱਟ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ - ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਫਰੇਮਿੰਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ - ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਈਡੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋ ਦੌਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਗੇੜ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਬਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ

ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ

ਲੰਮਾ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੈੱਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

ਸਥਿਤ: ਰੱਦ - ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰਜ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਹੋਵੇਗੀ - ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ - ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। [ਪਰਾ 29, 32, 43]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੁਨਹਾਯਾਮੇਡ ਅਤੇ ਅਦਰਸ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [2000] ਪੂਰਕ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 538: (2000) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 359 ਪੀ. ਪੋਨੂਸਾਮੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ [2022] 15 ਐਸਸੀਆਰ 265: (2022) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1543; ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ [2022] 6 ਐਸਸੀਆਰ 382: (2022) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 929 ਪ੍ਰਬੀਰ ਪੁਰਕਾਯਸਥ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) [2024] 6 ਐਸਸੀਆਰ 666 : (2024) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 934 ਰਾਮਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮੀਨਾ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ) ਨੰਬਰ 3205 ਦੇ 2024 ਮਿਤੀ 30.07.2024) ਜਾਵੇਦ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2024) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1693 ਗੁਡੀਕਾਂਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ [1978] 2 ਐਸਸੀਆਰ 371: (1978) 1 ਐਸਸੀਸੀ 240 ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 383: (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 565 ਹੁਸੈਨਾਰਾ ਖਾਤੂਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [1979] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 169: (1980) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 81 ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਏ. ਨਜੀਬ [2021]

1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 443: (2021) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 713 ਸਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅੰਤਿਲ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ [2022] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 351: (2022) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 51 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002; ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973; ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988; ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 45; ਧਾਰਾ 45, ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੀਹਰਾ ਟੈਸਟ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 439; ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਮਾਮਲੇ; ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਕੈਦ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ; ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ; ਤੇਜ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਿਯਮ, ਜੇਲ੍ਹ ਅਪਵਾਦ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.) ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਮੂਹ; ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ; ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3295

2024 ਦੇ ਬੀਏ ਨੰਬਰ 1557 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21.05.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2024 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3296

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਡਾ: ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਵਿਕਰਮ ਚੌਧਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਵਿਵੇਕ ਜੈਨ, ਮੁਹੰਮਦ. ਇਰਸ਼ਾਦ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਕਰਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਜਤ ਜੈਨ, ਸਾਦਿਕ ਨੂਰ, ਮੋਹਿਤ ਸਿਵਾਚ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਚੌਹਾਨ, ਐਡ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਸੂਰਯਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ.ਰਾਜੂ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਜ਼ੋਹੇਬ ਹੁਸੈਨ, ਅੰਨਮ ਵੈਂਕਟੇਸ਼, ਵਿਵੇਕ ਗੌਰਵ, ਹਿਤਾਰਥ ਰਾਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਭਿਪ੍ਰਿਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵੇਤਾ ਦੇਸਾਈ, ਵਿਵੇਕ ਗੁਰਨਾਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ

ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ 21 ਮਈ 2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 2024 ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 1557 ਅਤੇ 1559 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਈ.ਡੀ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਐੱਚ.ਆਈ.ਯੂ.-II/14/2022 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, 'ਈ.ਡੀ.') ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.) ਨੰਬਰ RC0032022E0053 ਆਫ 2022 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਐੱਚ.ਆਈ.ਯੂ.-II/14/2022 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

3. 2022 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ RC0032022E0053 ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ 17 ਅਗਸਤ 2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਈ.ਡੀ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਐੱਚ.ਆਈ.ਯੂ.-II/14/2022 ਈ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ 22 ਅਗਸਤ 2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

4. ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਕੇਸ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥ:

5. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਦੌਰ ਚੱਲਿਆ। ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਤੀਜਾ ਗੇੜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

6. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੈਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੋਧਿਤ 20 ਜੁਲਾਈ 2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2021-22 ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। 22 ਜੁਲਾਈ 2022. 26 ਫਰਵਰੀ 2023 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਈਡੀ ਦੁਆਰਾ 9 ਮਾਰਚ 2023 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2023 ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 7, 7ਏ, 8 ਅਤੇ 12 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ, 'ਪੀਸੀ ਐਕਟ') ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 420, 201 ਅਤੇ 120ਬੀ, ਭਾਰਤੀ 'ਕੋ.8.60, 120ਬੀ' ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਈਡੀ ਨੇ 4 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਪੀਐਮਐਲਏ') ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ।

8. ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 30 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਈਡੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ 3 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਆਮ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 2023 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ") ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਈਡੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

9. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 27 ਜਨਵਰੀ 2024 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦੂਜੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

10. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2 ਮਈ 2024 ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦੂਜੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 21 ਮਈ 2024 ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2024 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 7795 ਅਤੇ 7799 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।

12. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 4 ਜੂਨ 2024 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 4 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੋ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ "6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ" ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਜੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਕਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ।

13. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਈਡੀ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

<u>ਸਬਮਿਸ਼ਨ:</u>

14. ਅਸੀਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਰਿਆਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ. ਰਾਜੂ, ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ (ਏ. ਐੱਸ. ਜੀ.) ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

15. ਵਿਦਵਾਨ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21 ਮਈ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੈੱਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 4 ਜੂਨ 2024 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਨੇ <u>ਕੁਨਹਾਯਮਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।</u>[1]

16. ਉਕਤ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, 30 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਗਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ 8-8 ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ

[2000] ਪੂਰਕ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 538: (2000) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 359: 2000 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 339

ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੱਗੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਮੰਨਿਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲੰਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੁੰਗਣ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਇਸ ਲਈ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

17. ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, 30 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਡਾ: ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਈਡੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 10 ਮਈ 2024, 17 ਮਈ 2024 ਅਤੇ 20 ਜੂਨ 2024 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਪੂਰਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 27 ਜੁਲਾਈ 2024 ਤੱਕ, 8 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ 40 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਈਡੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਈਡੀ ਨੇ 224 ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 32,000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ 269 ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 37,000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਚੌਥੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁੱਲ 493 ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਗਭਗ 69,000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਹਨ।

18. ਡਾ: ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਡੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਅਜਿਹੇ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਈਡੀ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

19. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

20. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

21. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਸਮੇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

22. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੀ-ਚਾਰਜ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਧਾਰਾ 207 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੀ. ਪੋਨੁਸਾਮੀ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਚਾਰਜ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

2 [2022] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 265: 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1543: 2022 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 1175

ਡਿਸਚਾਰਜ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

23. ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੀਹਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

24. ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

25. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 207 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 207 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਈਡੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 14 ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 13 ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਪੂਰੇ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

ਮਿਤੀ 7 ਮਈ 2024 ਨੂੰ ਈਡੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ।

<u>ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ:</u>

26. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ 21 ਮਈ 2024 ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ, ਭਾਵ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ।

27. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 21 ਮਈ 2024 ਦੇ ਇਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਫੌਜਦਾਰੀ) ਨੰਬਰ 7795 ਅਤੇ 7799 2024 ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 4 ਜੂਨ 2024 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਨੇ 30.10.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਿੱਤੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ 'ਤੇ 03.07.2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ "6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ" ਦੀ ਮਿਆਦ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 30.10.2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਰਾ 29 (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹੇ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।"

28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

"26. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (2020) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 791 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 49 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ [ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ 2020 ਵਿੱਚ 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 337], ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 565, ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 40 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ (2022) 10 ਐਸਸੀਸੀ 51, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2005) 7 ਐਸਸੀਸੀ 387 ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

(1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 291, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਰਗੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ, ਪੀਐਮਐਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। [ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ ਪੰਕਜ ਬਾਂਸਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1244] ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ), ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 436ਏ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ. ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ, ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 436 ਏ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰਨਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਗੋਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 427 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਯੁੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਓਨੀ ਹੀ ਕਠੋਰ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਠੋਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

27. ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ 294 ਅਤੇ ਡੀਓਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਵਿੱਚ 162 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 31,000 ਪੰਨਿਆਂ ਅਤੇ 25,000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਹਨ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਕਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਬਾਰ ਵਿਖੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਛੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

28. ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੰਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ, ਉਮਰ ਕੈਦ, ਦਸ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985, ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਡਕੈਤੀ, ਅਗਵਾ, ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਅਗਵਾ, ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 100/1000 ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਤੇ ਪੀਐਮਐਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ।

29. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਛੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ, ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ, ਮੁੜ: ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

29. ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 436ਏ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਭੋਗਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਮੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

30. ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਸੁਸਤ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ 21 ਮਈ 2024 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

31. ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 4 ਜੂਨ 2024 ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 7 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 4 ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ 'ਤੇ 3 ਜੁਲਾਈ 2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ

3 [2022] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 382: (2022) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 929: 2022 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 756

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ "ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ", ਅੰਤਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ।

32. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਛੱਡਣਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ "ਸੱਪ ਅਤੇ ਪੌੜੀ" ਦੀ ਖੇਡ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥੰਮ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

33. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 4 ਜੂਨ 2024 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 3 ਜੁਲਾਈ 2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ. ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਨਿਆਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਹਾਵਤ, ਇਹ ਵਿਧੀ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਸਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਜਦੀ ਹੈ।

34. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.) ਪ੍ਰਬੀਰ ਪੁਰਕਾਯਸਥ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

[2024] 6 ਐਸਸੀਆਰ 666: 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 934: 2024 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 414

"21. ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੇ Vਡੀ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕੇਰਲਾ[3]:-

"7. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੰਨੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਭਿਅਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

35. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੀਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣਾ ਪਏਗਾ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ:

36. ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

37. ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 25 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਪੈਰਾ 24 ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਕੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਆਰਡਰ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪੈਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ, ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਧਾਰਾ 439 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

38. ਰਾਮਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮੀਨਾ ਬਨਾਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 46,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 26 ਜਨਵਰੀ 2022 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406, 420, 120ਬੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/6 (ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਅਨਫੇਇਰ ਮੀ 29) ਐਕਟ, 29 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 402/2021 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 18 ਜਨਵਰੀ 2023 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਈਡੀ ਦੁਆਰਾ 21 ਜੂਨ 2023 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"7. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਈਡੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕੇਸ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ 24 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਗਾਊਂ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ,

5 ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ..) ਨੰਬਰ 3205 ਦੇ 2024 ਮਿਤੀ 30.07.2024

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤੀਆ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। "

39. ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਕ ਏਐਸਜੀ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ।

40. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਮੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਪਿਛਲੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੀਮਾਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

41. ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

42. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

43. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ, ਇਹ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ.

ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘੁੱਗੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਜੇ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ (ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਤੇਜ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

44. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ? ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪੀਐਮਐਲਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੀਹਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 439 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 45.

45. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ / ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਕਸਰ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਫਜ਼ੂਲ ਸਨ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਕੇਸ ਸੁਸਤ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ ਅਰਥਾਤ ਪੈਰਾ 80 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ

"ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਰਭਰ" ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੇ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੇ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ਡ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈ ਡੀ ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਈ.ਡੀ. ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 7 ਮਈ 2024 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਾਲਣਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ, ਜੋ ਕਿ ਪੇਪਰਬੁੱਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 757 'ਤੇ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਸਾਈਬਰ ਲੈਬ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਡਿਜੀਟਲ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਡੇਟਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ (ਕਲੋਨਿੰਗ) ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 70-80 ਦਿਨ ਲੱਗਣਗੇ।

46. ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਈਡੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਦੀ ਪੂਰਕ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਉਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 13 ਅਤੇ ਈਡੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 14 ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਜਾਂ ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ, ਚੈੱਕ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਆਦਿ ਲਈ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਧਾਰਾ 207/208 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਕ ਲਈ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਰਜ਼ੀਆਂ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹਨ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਏਐਸਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਤੁਕੀ ਪਾਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

47. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ 19 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਤੋਂ 19 ਜਨਵਰੀ 2024 ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਈਡੀ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 69,000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ" ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

48. ਇਹ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ 3 ਜੁਲਾਈ 2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 28 ਜੂਨ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਈਡੀ ਦੁਆਰਾ 2024 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, ਜਾਂਚ 3 ਜੁਲਾਈ 2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦ ਸਵੈ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਖੁਦ 3 ਜੁਲਾਈ 2024 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 6-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

49. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ, ਲਗਭਗ 17 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕੈਦ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

50. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਵਿੱਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

51. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਵੇਦ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

6 [2024] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 992: 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1693

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਡੀਕਾਂਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਹੁਸੈਨਾਰਾ ਖਾਤੂਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਹੁਸੈਨਾਰਾ ਖਾਤੂਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜ, ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਬਨਾਮ ਗੁਡੀਕਾਂਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ। ਕੇ.ਏ. ਨਜੀਬ 10 ਅਤੇ ਸਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅੰਤਿਲ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ।" ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"19. ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ।"

52. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਡੀਕਾਂਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੁ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"10. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗੁਡੀਕਾਂਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੂ ਬਨਾਮ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 240 ਵਿੱਚ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

"ਜੋ ਅਕਸਰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।

"ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਦੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਨ।"

7 [1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 371: (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 240: 1977 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 232

8 [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 383: (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 565: 1980 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 68

9 [1979] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 169: (1980) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 81: 1979 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 34

10 [2021] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 443: (2021) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 713: 2021 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 50

11 [2022] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 351: (2022) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 51: 2022 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 690

53. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ, ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਕਿ "ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਪਵਾਦ ਹੈ"।

54. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਈਡੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀਬੀਆਈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 493 ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਦੂਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਲਾਖਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਮੀ ਕੈਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

55. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗੁਡੀਕਾਂਤੀ ਨਰਸਿਮਹੁਲੂ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

56. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

57. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਏਐਸਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖਦਸ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਉਕਤ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ:

58. ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ;

(ii) 21 ਮਈ 2024 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 1557 ਅਤੇ 1559 ਆਫ਼ 2024 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਈ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਈ.ਡੀ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਐੱਚ.ਆਈ.ਯੂ.-II/14/2022 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ 2022 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. RC0032022E0053 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 10,00,000/- ਸਮਾਨ ਰਕਮ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ;

(iv) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸਪੁਰਦ ਕਰੇਗਾ;

(v) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਰ ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10-11 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ

(vi) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

59. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਜ਼), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

* ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

[ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ]